

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 10 lutego 2021 r.

BADK.DPK.133.6.2021 GK

P10-131/20	Data wpływu petycji 23 grudnia 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 9 lutego 2021 r.

**UPORZĄDKOWANIE TREŚCI PRZEPISÓW USTAW,
WPROWADZENIE KRYMINALNEJ PRZEDSZKODY
MAŁŻEŃSKIEJ**

- **KODEKS SPÓŁEK HANDLOWYCH,**
- **KODEKS RODZINNY I OPIEKUŃCZY,**
- **KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO,**
- **PRAWO O AKTACH STANU CYWILNEGO,**
- **O KRAJOWYM REJESTRZE KARNYM.**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Sebastian Adamowicz.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą:

- zmiany art. 167 § 4 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych,
- dodania art. 14¹ w ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- dodania art. 413a w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego,
- dodania art. 76a w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego,
- zmiany ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wnosi o zmianę art. 167 § 4 Kodeksu spółek handlowych przez zastąpienie w nim wyrazów „Przepisów § 1-3” wyrazami „Przepisów § 1 i 2”.

W Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym proponuje dodać art. 14¹ w brzmieniu:

„§ 1. Nie może zawrzeć małżeństwa osoba prawomocnie skazana za popełnienie przestępstwa określonego w art. 148 § 1-3 Kodeksu karnego wobec swojego małżonka lub małżonka innej osoby.

§ 2 Unieważnienia małżeństwa z powodu skazania za przestępstwo określone w § 1 może żądać każdy kto ma w tym interes prawny.

§ 3. Nie można żądać unieważnienia małżeństwa jeżeli skazanie za przestępstwo określone w § 1 uległo zatarciu.”.

W ramach proponowanych zmian w Kodeksie postępowania karnego autor petycji wskazał, że konieczne jest dodanie art. 413a w brzmieniu: „Sąd, skazując oskarżonego za przestępstwo określone w art. 148 § 1-3 Kodeksu karnego, poucza go o treści art. 14¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego”.

W ustawie o Krajowym Rejestrze Karnym wnosił o dodanie do art. 6 ust. 1 punktu 9a w brzmieniu: „kierownikom urzędu stanu cywilnego”.

Autor petycji w ustawie Prawo o aktach stanu cywilnego wnioskował o dodanie art. 76a w brzmieniu: „Kierownik urzędu stanu cywilnego zasięga informacji z Krajowego Rejestru Karnego, czy osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo nie zostały prawomocnie skazane za przestępstwo, o którym mowa w art. 14¹ § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego”.

Celem proponowanych zmian jest poprawa odwołania do uchylonego przepisu ustawy oraz wprowadzenie kryminalnej przeszkody małżeńskiej. Przeszkodę tę zawierał dekret Prawo rodzinne z 1945 r. Posiada ją też prawo kanoniczne i system prawny niektórych

państw. Zabójstwo jest czynem, który wymaga stanowczej reakcji ze strony społeczeństwa. Według autora petycji osoba, która popełniła zabójstwo wobec współmałżonka albo małżonka innej osoby, nie zasługuje na możliwość zawarcia małżeństwa. W związku z nową przeszkodą małżeńską autor petycji proponuje wprowadzenie nowego obowiązku informacyjnego sądu względem skazanego - o skutkach skazania za czyn z art. 148 § 1-3 Kodeksu postępowania karnego. Konieczne jest również udostępnienie Krajowego Rejestru Karnego kierownikom urzędów stanu cywilnego w celu egzekwowania przeszkody małżeńskiej kryminalnej. Kierownik USC miałby obowiązek sprawdzenia informacji w rejestrze, czy przeszkoda ta nie zachodzi.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1526) w art. 167 § 4 stanowi, że przepisów § 1-3 nie stosuje się do zgłoszenia spółki, której umowę zawarto przy wykorzystaniu wzorca umowy (...).

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359) w art. 14 wskazuje: „§ 1. Nie mogą zawrzeć ze sobą małżeństwa krewni w linii prostej, rodzeństwo ani powinowaci w linii prostej. Jednakże z ważnych powodów sąd może zezwolić na zawarcie małżeństwa między powinowatymi. § 2. Unieważnienia małżeństwa z powodu pokrewieństwa między małżonkami może żądać każdy, kto ma w tym interes prawny. § 3. Unieważnienia małżeństwa z powodu powinowactwa między małżonkami może żądać każdy z małżonków.”

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30) w art. 413a wskazuje, że każdy wyrok powinien zawierać:

- 1) oznaczenie sądu, który go wydał, oraz sędziów, ławników, oskarżycieli i protokolanta;
- 2) datę oraz miejsce rozpoznania sprawy i wydania wyroku;
- 3) imię, nazwisko oraz inne dane określające tożsamość oskarżonego;
- 4) przytoczenie opisu i kwalifikacji prawnej czynu, którego popełnienie oskarżyciel zarzucił oskarżonemu;
- 5) rozstrzygnięcie sądu;
- 6) wskazanie zastosowanych przepisów ustawy karnej.

§ 2 wskazanego przepisu stanowi, że wyrok skazujący powinien ponadto zawierać:

- 1) dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu i jego kwalifikację prawną;
- 2) rozstrzygnięcia co do kary i środków karnych, środków kompensacyjnych

i przypadku, a w razie potrzeby - co do zaliczenia na ich poczet okresów wskazanych w art. 63 Kodeksu karnego.

Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 463) w art. 76 wskazuje, że osoba zamierzająca zawrzeć małżeństwo osobiście przedstawia dokument tożsamości wybranemu kierownikowi urzędu stanu cywilnego albo konsulowi, albo kierownikowi urzędu stanu cywilnego, który ma wydać zaświadczenie, o którym mowa w art. 41 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, oraz składa pisemne zapewnienie, że nie wie o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, zwane dalej „zapewnieniem” oraz zezwolenie na zawarcie małżeństwa, jeżeli wymagają tego przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Jeżeli oświadczenie o wstąpieniu w związek małżeński ma być złożone przed konsulem, osoba zamierzająca wstąpić w związek małżeński przedkłada również odpis aktu urodzenia, a jeżeli pozostawała uprzednio w związku małżeńskim - odpis aktu małżeństwa z adnotacją o jego ustaniu, unieważnieniu albo stwierdzeniu jego nieistnienia albo odpis aktu małżeństwa z dokumentem potwierdzającym jego ustanie lub unieważnienie albo dokumentem potwierdzającym stwierdzenie nieistnienia małżeństwa.

Ustęp 3 wskazuje, że jeżeli oświadczenie o wstąpieniu w związek małżeński ma być złożone przez pełnomocnika, osoba zamierzająca wstąpić w związek małżeński przedkłada również zezwolenie sądu na złożenie oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński przez pełnomocnika oraz pełnomocnictwo. Ustęp 4 wskazuje co powinno zawierać zapewnienie, m.in. nazwiska i imiona osób zamierzających zawrzeć małżeństwo, ich nazwiska rodowe, jeżeli można je ustalić, stan cywilny, obywatelstwo, daty i miejsca urodzenia, numery PESEL, jeżeli zostały nadane, oraz oznaczenia przedstawionych dokumentów tożsamości. Zapewnienie jest ważne przez okres 6 miesięcy od daty jego złożenia przez obie osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo.

Ustawa z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1158) w art. 6 ust. 1 wskazuje, że prawo do uzyskania informacji o osobach, których dane osobowe zgromadzone zostały w Rejestrze, przysługuje następującym podmiotom:

- Prezydentowi RP;
- Marszałkowi Sejmu, w odniesieniu do posłów oraz posłów do Parlamentu Europejskiego;
- Marszałkowi Senatu, w odniesieniu do senatorów;
- Państwowej Komisji Wyborczej, w odniesieniu do kandydatów na Prezydenta RP;

- komisjom wyborczym (wg właściwości) co do kandydatów: na posłów i senatorów, posłów do Parlamentu Europejskiego, na radnych, na wójta, burmistrza i prezydenta miasta;
- sądom, Trybunałowi Stanu, Trybunałowi Konstytucyjnemu w związku z prowadzonymi postępowaniami;
- prokuratorom, Policji i innym organom w zakresie postępowania przygotowawczego w sprawach karnych i karnych skarbowych oraz czynności sprawdzających w sprawach o wykroczenia, w związku z prowadzonym postępowaniem;
- Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Ochrony Państwa, Krajowej Administracji Skarbowej, Straży Marszałkowskiej, Centralnemu Biuru Antykorupcyjnemu i Biuru Nadzoru Wewnętrznego, w zakresie, w jakim jest to konieczne dla wykonania nałożonych na nie zadań określonych w ustawie;
- Przewodniczącemu Komisji Nadzoru Finansowego, w związku z wykonywaniem czynności w ramach nadzoru sprawowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego;
- Komisji do spraw reprivatyzacji nieruchomości warszawskich, przy czynnościach sprawdzających, postępowaniu rozpoznawczym lub ogólnym;
- organom wykonującym orzeczenia w postępowaniu karnym, w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe, w sprawach o wykroczenia oraz w sprawach nieletnich, w związku z postępowaniem wykonawczym, przy wykonaniu orzeczenia;
- organom administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz innym organom wykonującym zadania publiczne, przy wykonaniu ich zadań, określonych w ustawie;
- pracodawcom, przy zatrudnieniu pracownika, co do którego istnieje wymóg niekaralności, korzystania z pełni praw publicznych, a także ustalenia prawa do zajmowania określonego stanowiska, wykonywania zawodu lub prowadzenia działalności gospodarczej;
- osobom prawnym oraz jednostkom organizacyjnym niebędącym osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną - w przypadkach, gdy ustawa wymaga niekaralności członków ich organów, współników lub prokurentów;
- władzom państw obcych, jeżeli wynika to z ratyfikowanej umowy międzynarodowej, a w przypadku braku takiej umowy, pod warunkiem wzajemności;
- organom centralnym państw członkowskich Unii Europejskiej w terminie do 10 dni roboczych od dnia otrzymania zapytania, a gdy zapytanie zostało złożone w celu udzielenia przez te organy informacji osobie fizycznej na jej temat, w terminie do 20 dni roboczych.

INFORMACJE DODATKOWE:

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. **Kodeks spółek handlowych** w art. 167 § 4 stanowi,

że przepisów § 1-3 nie stosuje się do zgłoszenia spółki, której umowę zawarto przy wykorzystaniu wzorca umowy. § 3 został uchylony przez art. 17 pkt 6 ustawy z dnia 26 stycznia 2018 r. zmieniającej niniejszą ustawę z dniem 15 marca 2018 r. (Dz. U. poz. 398). Zmiana proponowana przez autora petycji nie ma wpływu na funkcjonowanie przepisów ustawy.

Prawo kanoniczne wskazuje następujące przeszkody małżeńskie:

- wiek,
- bigamia,
- niemoc płciowa,
- różna religia,
- święcenia, wieczysty ślub czystości,
- przymus – uprowadzenie,
- pokrewieństwo, pokrewieństwo prawne, powinowactwo,
- zabójstwo współmałżonka – osoba, która chce zawrzeć związek małżeński z inną

osobą, zadaje śmierć współmałżonkowi tej osoby lub własnemu. Dotyczy to również sytuacji, w której strony wspólnym działaniem powodują śmierć współmałżonka.

Prawo cywilne również wylicza przypadki, w których małżeństwo nie może zostać zawarte. Część z nich pokrywa się z przeszkodami wskazanymi przez prawo kanoniczne, m.in. bigamia, wiek, pokrewieństwo, adopcja. Prawo cywilne do katalogu dodaje ubezwłasnowolnienie oraz chorobę psychiczną.

Autor petycji wskazuje, że kryminalna przeszkoda małżeńska zawarta była w dekreście z 1945r. Dekret z dnia 25 września 1945 r. Prawo małżeńskie (Dz. U. Nr 48 poz. 270) w art. 7 wskazywał, że nie mogą zawrzeć małżeństwa ze sobą:

- 1) osoby, z których chociażby jedna już pozostaje w związku małżeńskim;
- 2) krewni w linii prostej oraz rodzeństwo rodzone lub przyrodnie, zarówno ze związków małżeńskich jak i pozamałżeńskich;
- 3) powinowaci w linii prostej;
- 4) osoby pozostające w stosunku przysposobienia;
- 5) osoby, z których chociażby jedna celem umożliwienia małżeństwa nastawała na życie małżonka swego lub małżonka drugiej strony;

6) osoby, z których chociażby jedna dotknięta jest chorobą psychiczną - nawet w okresie przytomności umysłu - niedorozwojem psychicznym albo otwartą gruźlicą lub chorobą weneryczną w stanie zaraźliwym.

Wskazany dekret został uchylony z dniem 1 października 1950 r. na mocy ustawy z dnia 27 czerwca 1950 r. Przepisy wprowadzające kodeks rodzinny. Należy podkreślić, że ustawa z dnia 27 czerwca 1950 r. Kodeks rodzinny nie zawierała przepisów zawierających kryminalną przeszkodę małżeńską.

OPRACOWAŁA

Gabriela Kopania

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz